ISBN : 978-975-507-259-3

İletişim
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Merkez Kampüs Girişi Milas Sok. No: 15 06500 Teknikokullar/ANKARA
Tel : (0312) 202 37 51-52 - Fax : (0312) 202 37 87
e-posta : egtbil@gazi.edu.tr
http://www.egtbil.gazi.edu.tr/
http://ules5.gazi.edu.tr/

5. LİSANSÜSTÜ EĞİTİM SEMPOZYUMU

7-8 EKİM 2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

5. LİSANSÜSTÜ EĞİTİM SEMPOZYUMU

7-8 EKİM 2011

ANKARA-2012

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİNİN TEZ ÖNERİSİ HAZIRLAMAYA İLİŞKİN YETERLİLİK ALGILARI

Mustafa Serkan GÜNBATAR
mustafaserkan@gazi.edu.tr

Mehmet Akif OCAK
maocak@gazi.edu.tr

Özet

Öğrencilerin tez önerisi hazırlamaya ilişkin yeterlilik algılarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne kayıtlı yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır ve tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar kolay ulaşılabilir örneklem yoluyla belirlenmiştir. Örneklem 38 bayan, 22 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında kabul edilebilir bir tez önerisi hazırlamak için gerekli olan yeterlilikler uzaman görüşü alınarak belirlenmiş ve bu yeterlilikleri kapsayıcı nitelikte bir anket oluşturularak gerekli veriler elde edilmiştir. Araştırma kapsamında geliştirilen anket aracılığı ile öğrencilerin kendi algılarıyla tez önerisi hazırlamaya yönelik yeterlilik durumları belirlenmiştir. Anketin Cronbach's Alpha güvenirlik düzeyi 0,949 olarak tespit edilmiştir. Anketten elde edilen verilere göre öğrenciler genel olarak Yöntem, Veri analizi, Kaynakça yazılımı konularında kendilerini yeterli görmemektedirler.

Anahtar sözcükler: Lisansüstü eğitim, Araştırma yöntemleri, Tez önerisi hazırlama.

Literatür taraması

Lisans eğitiminin ardından yüksek lisans ile eğitimini sürdüren bireyler devam eden bu süreçte kendi alanları ile ilgili olarak uzmanlaşmaya başlamakta ve bilim insanı olma yolunda ilk adımlarını atmaktadırlar. Bilimsel bir araştırmanın sistematik olarak nasıl yapılacağı, uyulması gereken etik kurallar ve bazı standartlar bu süreçte hem teorik olarak öğrenilmekte hem de uygulamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Yüksek lisans tez çalışmasının hemen öncesinde çalışılmak istenen konu ile ilgili olarak sunulan tez önerisi, yüksek lisans tezi için bir ön çalışma olmakla birlikte birçok kişi için bilimsel standartlarda düzenlenen ilk rapor özelliğini de taşımaktadır.

Yüksek lisans sürecinde olan öğrencilerin görüşlerine göre, Araştırma yöntemleri dersi "Yüksek lisans için temel ve önemli bir ders" mahiyetindedir (Kurt ve diğer, 2007). Bunun en temel olası nedeni, öğrencilerin bu derste bilimsel araştırma sürecini bütünsel olarak görebilmeleridir. Araştırma Eğitiminin hedefinin, araştırmacı tutum ve davranışlarına sahip bireyler yetiştirmek (Saracaloğlu, 2008) olduğu da göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin Araştırma yöntemleri dersini önemli görmeleri oldukça isabetlidir.

Yüksek lisans öğrencilerinin bilimsel araştırma sürecinin kendileri için ne kadar önemli olduğunun farkında olmalarına karşın, Köklü ve Büyüköztürk (2009) yaptıkları araştırma sonucunda Eğitim Bilimleri alanında görev yapan öğretim üyelerinin görüşüne göre yüksek lisans öğrencilerinin araştırma yeterliklerine yeterince sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. Buna karşın Yılmaz ve Çokluk (2010), yaptıkları çalışmada Araştırma yöntemleri ile ilgili herhangi bir ders alan öğrencilerin araştırma kaygılarını, bununla ilgili ders almayan öğrencilere oranla daha düşük tespit etmişlerdir. Bu bulgu, bilimsel araştırma yöntemleri konusunda bilgi sahibi olan ve kendisini yeterli gören öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik kaygılarının daha az olacağının göstergesidir.

Türk Eğitim Sisteminde araştırmacı bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmesine rağmen araştırma eğitimi içerik, yöntem ve düzey yönünden yeterli değildir (Saracaloğlu, 2008). Bu durum bilim insanı olma yolunda ilk adımlarını atan yüksek lisans öğrencilerini de doğrudan etkilemektedir ve bilimsel standartlarda düzenledikleri ilk çalışmalarından birisi olan tez önerilerini hazırlamaya ilişkin yeterlilik algılarının tespit edilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde öğrenim gören yüksek lisans öğrencilerinin tez önerisi sunarken bunu tam manasıyla yerine getiremedikleri, tez önerisi raporlarının birkaç düzeltmenin ardından kabul edilebildiği gözlemlenmiştir.

Amaç

Yüksek lisans öğrencilerinin Tez önerisi hazırlamaya ilişkin yeterlilik algılarını tespit etmek, kendilerini yetersiz gördükleri konuları ortaya koymak ve öğrencilerin kendilerini yetersiz gördükleri durumları giderebilmek için öneriler sunmak.

Yöntem

Araştırma Modeli

Yüksek lisans öğrencilerinin Tez önerisi hazırlamaya ilişkin yeterlilik algılarını tespit etmek amacıyla yapılan araştırma tekil tarama modelinde desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu

varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne kayıtlı yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin tamamına ulaşmak mümkün olmamaktadır. Bu yüzden mümkün olduğunca çok öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Raslantısal (Gelişigüzel) örnekleme ile 38 bayan, 22 erkek öğrenciye ulaşılmıştır. Raslantısal (Gelişigüzel) örnekleme, herhangi bir zamanda tesadüfen ulaşılan bireyler alınarak yapılan örneklemedir (Erkuş, 2009).

Ölçme Aracı

Araştırma kapsamında kabul edilebilir bir tez önerisi hazırlamak için gerekli olan yeterlilikler uzaman görüşü alınarak belirlenmiş ve bu yeterlilikleri kapsayıcı nitelikte bir anket oluşturularak gerekli veriler elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında geliştirilen anket aracılığı ile öğrencilerin kendi algılarıyla tez önerisi hazırlamaya yönelik yeterlilik durumları belirlenmiştir. Anketin Cronbach's Alpha güvenirlik düzeyi 0,949 olarak tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama aracına ait maddeler Tablo 1’ de sunulmuştur.

Bulgular

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 24 ayrı tezli yüksek lisans programına kayıtlı 60 öğrenciye uygulanan anket sonucunda her maddeye verilen puan ortalamaları ve standart sapma değerlerini içeren veriler Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Tez Önerisi Düzenleme ile İlgili Yeterlilik Algılarıyla İlgili Maddelere Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

Maddeler	**Cevaplayan sayısı**	**Min. puan**	**Maks. puan**	**Ort.**	**Sdt. Sapma**
Hazır bir şablona uygun olarak Tez Önerisi için kapak sayfası oluşturabilirim	59	1,0	5,0	4,2	1,02
Çalışacağım tez konusu ile ilgili problem durumunu literatür destekli olarak ortaya koyabilirim	60	1,0	5,0	3,6	0,98
Yapacağım çalışmanın amaçlarını ve alt amaçlarını yazabilirim	60	1,0	5,0	3,8	0,95
Araştırmayı düşündüğüm tez konusunun gerekliliğini ifade edebilirim	60	2,0	5,0	3,9	0,80
Çalışmanın varsayımlarını ifade edebilirim	59	1,0	5,0	3,5	1,01
Bir çalışmanın sınırlılıkları konusunda yeterli bilgiye sahibim	59	1,0	5,0	3,1	1,07
Bilimsel bir araştırma için Tanımlar başlığında yer vermem gereken konuyla ilgili tanımların hangileri olması gerektiğine karar verebilirim	60	1,0	5,0	3,3	0,99
Çalışmayı düşündüğüm konuyla ilgili çalışmaları tez önerisinde İlgili Araştırmalar başlığı kapsamında eksiksiz bir şekilde sunabilirim	60	1,0	5,0	3,2	1,03
Araştırma modeli hakkında yeterli bilgiye sahibim	60	1,0	5,0	2,8	1,22
Evren ve örneklem hakkında yeterli bilgiye sahibim	60	1,0	5,0	3,1	1,35
Çalışma grubu hakkında yeterli bilgiye sahibim	60	1,0	5,0	3,1	1,17
Yüksek lisans çalışmam konusunda elde etmem gereken verileri nasıl toplayacağımı ifade edebilirim	60	2,0	5,0	3,6	0,85
Yüksek lisans çalışmamla ilgili verilerimi nasıl analiz edeceğimi açıklayabilirim	58	1,0	5,0	3,0	0,96
Yüksek lisans çalışmamda yapacağım işlerin zaman planlamasını makul şekilde ortaya koyabilirim	60	1,0	5,0	3,4	0,79
Yüksek lisans çalışmam için süre ve olanakları göz önünde bulundurduğumda kaynaklar konusunda neleri göz önünde bulundurmam gerektiği hakkında net bir bilgiye sahibim	60	1,0	5,0	2,9	0,98
Metin içinde uygun şekilde alıntı yapabilirim	59	1,0	5,0	3,8	1,01
Metin içinde eskizsiz şekilde kaynakça gösterebilirim	60	1,0	5,0	3,7	1,04
Kaynakçada süreli bir yayını eksiksiz olarak belirtebilirim	60	2,0	5,0	3,5	0,93
Faydalanılan bir kitabı eksiksiz olarak kaynakçada belirtebilirim	60	1,0	5,0	3,7	1,02
Faydalanılan bir kitap bölümünü eksiksiz olarak kaynakçada belirtebilirim	60	1,0	5,0	3,6	1,11
Faydalanılan bir çeviri kitabı eksiksiz olarak kaynakçada belirtebilirim	60	1,0	5,0	3,4	1,14
Faydalanılan bir bildiriyi eksiksiz olarak kaynakçada belirtebilirim	60	1,0	5,0	3,4	1,08
Doktora veya yüksek lisans tezlerini eskizsiz olarak kaynakçada belirtebilirim	59	1,0	5,0	3,5	1,09

Uygulanan anket beşli likert tipindedir. Her bir madde için değerlendirme kriteri belirlemek için; Sınıf Aralığı = (Maksimum puan – Minimum puan) / Sınıf sayısı, formülünden faydalanılarak, Sınıf Aralığı = (5 – 1) / 5; Sınıf Aralığı = 4/5; Sınıf Aralığı=0,8 olarak tespit edilmiştir. Buna göre;

1,0 – 1,8 = Hiç katılmıyorum,

1,8 – 2,6 = Katılmıyorum,

2,6 – 3,4 = Kararsızım,

3,4 – 4,2 = Katılıyorum,

4,2 – 5,0 = Tamamen Katılıyorum,

şeklinde değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Tablo 1 deki madde ortalamaları incelendiğinde 3,4 ve altında ortalamaya sahip maddeler öğrencilerin kendilerini yetersiz gördükleri durumlar olarak düşünülebilir. Dolayısıyla 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 21, 22. maddelerin yansıttıkları durumlar öğrencilerin kendilerini yetersiz gördükleri durumları yansıtmaktadır.

Ayrıca öğrencilerle yapılan görüşme sonucu sunum yöntemi yerine daha çok örneklerle ve belirli bir şablon üzerinden yapılan eğitimin daha etkili ve kalıcı olacağı tespit edilmiştir.

Sonuçlar

Genel itibariyle öğrenciler tez önerisinde problem durumunu ortaya koyma, araştırmanın önemini, varsayımlarını ve amaçlarını ifade etme ile ilgili olarak kendilerini yeterli görmektedirler. Aynı şekilde gerekli verileri nasıl toplayacaklarını ifade edebileceklerini belirtmektedirler. Buna karşın genel olarak Yöntem, Veri analizi, Kaynakça yazılımı konularındaki maddelerin yansıttıkları durumlar konusunda kendilerini yetersiz görmektedirler.

Öneriler

Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin eksiklik hissettikleri konular hakkında bilgi sahibi olmaları için bazı uygulamalar gerçekleştirilebilir. Yüksek lisans düzeyinde öğrencilerin Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Veri Analizi derslerini almaları sağlanabilir. Böylelikle, Saracaloğlu (2008)' in de ortaya koyduğu "Lisansüstü öğrencilerin araştırma yeterliliklerinin Araştırma Yöntemleri ve İstatistik dersleri alma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşması" durumunda olduğu gibi öğrencilerin eksik hissettikleri "Yöntem, Veri analizi, Kaynakça yazımı" konuları ile ilgili eksiklikleri giderilebilir. Ayrıca böyle bir uygulama ile "tez

çalışmalarında öğrenci ve danışmanların araştırma ve istatistik konusunda sorunlarla karşılaşmaları" (Köklü ve Büyüköztürk, 2009) durumu da minimuma indirilebilir.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi kapsamında tez önerisi hazırlama konusunda, bağlı bulunulan Enstitünün yazım kılavuzu referans alınarak uygulamalı çalışmalar yaptırılarak, öğrencilerin tez önerisi sunma aşamasından önce ders sürecindeyken pratik yapmaları sağlanabilir.

Keskinkılıç ve Ertürk (2009), doktora öğrencileri ile yaptıkları çalışmada oran olarak istatistik dersini diğer bölümlere göre daha çok alan öğrencilerin kendilerini istatistik konularında daha yeterli gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu veriden de hareketle Veri Analizi dersinde öğrencilerin kendilerini daha yeterli görebilmelerini sağlamak amacıyla, konuyla ilgili somut çalışmalar üzerinden örneklerle açıklamalı olarak verilerin nasıl analiz edileceğine ilişkin çalışmalar yaptırılabilir.

Tüm öğrencilerin Veri Analizi ve Araştırma Yöntemleri derslerini almamaları göz önünde bulundurularak, Enstitüler bünyesinde Tez önerisi hazırlamaya ilişkin seminerler düzenlenebilir.

Kaynakça

Erkuş, A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci.* (2.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karasar, N (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Keskinkılıç, S.B. ve Ertürk, A. (2009). Eğitim bilimleri doktora öğrencilerinin istatistiksel bilgi yeterlilikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD).* 10,(1), 141-151.

Köklü, N. ve Büyüköztürk, Ş. (Nisan,1999). Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören lisans-üstü öğrencilerin araştırma yeterlikleri konusunda öğretim üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim.* 23 (112), 18-28.

Kurt, A. A., Yıldırım, Y., Uysal, Ö., Becit, G., Özdamar, N., Bağcı, H. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri dersine ilişkin öğrenci görüşleri,* III. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Lesemp 2007, Eskişehir, Türkiye, 18 Ekim

Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.* 5, (2). 179-208.

Yılmaz, K. ve Çokluk, Ö. (2010). Fen - edebiyat fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*. 10, (1).